

Učni načrt

LIKOVNA TEORIJA

Umetniška gimnazija, likovna smer

Obvezni strokovni predmet (210 ur)

Maturitetni predmet (280 ur)

UČNI NAČRT

LIKOVNA TEORIJA

Gimnazija; umetniška gimnazija, likovna smer

Obvezni strokovni predmet (210 ur); maturitetni predmet (280 ur)

Predmetna komisija:

Marjan Ocvirk, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, predsednik

Nina Šuštaršič Remic, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, članica

Darja Ravnik, Gimnazija Celje – Center, članica

Blaž de Gleria, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, član

Posodobljeni učni načrt za predmet likovna teorija je osnovan na učnem načrtu, ki ga je pripravil prof. dr. Jožef Muhovič, akad. slikar, skupaj s komisijo za likovno teorijo. Učni načrt se je izkazal v vseh teh letih kot dovršen, saj dijaku ustrezno približa predmet likovne teorije in mu omogoča, da se likovno izraža tako z likovnim prakticiranjem kot s teoretiziranjem v pisni obliki. Vsebine predmeta izhajajo iz strukturne sistemizacije najvidnejših mednarodno uveljavljenih avtorjev, kot so Johannes Itten, Paul Klee, Vasilij Kandinski in drugih, ter po razvrstitvi likovnih prvin, likovnih spremenljivk in kompozicijskih načel profesorja dr. Milana Butine, akad. slikarja, nestorja slovenske likovne teorije.

Recenzenta:

Jurij Selan, Univerza v Ljubljani, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje

mag. **Igor Kregar**, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Igor Lukšič

Za zavod: mag. Gregor Mohorčič

Uredila: Lektor'ca

Jezikovni pregled: Lektor'ca

Ljubljana, 2010

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:7.01(0.034.2)

UČNI načrt. Likovna teorija [Elektronski vir] : gimnazija, umetniška gimnazija, likovna smer : obvezni strokovni predmet (210 ur), maturitetni predmet (280 ur) / predmetna komisija Marjan Ocvirk ... [et al.]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2010

Način dostopa (URL): http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2010/programi/gimnazija/umet_gim/UN_Likovna_teorija.pdf

ISBN 978-961-234-880-9 (Zavod RS za šolstvo)
1. Ocvirk, Marjan

250768128

Sprejeto na 128. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 12. 2009.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA	5
2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE.....	7
3 CILJI IN VSEBINE	11
3.1 Predmet likovna teorija in njegova vloga v likovni praksi	11
3.2 Področja likovne ustvarjalnosti	12
3.2.1 Panoge likovne umetnosti in njihovi medsebojni funkcionalni odnosi	12
3.2.2 Odnos med vizualnim in likovnim.....	13
3.3 Likovne izrazne prvine ali elementi	14
3.3.1 Likovni element točka	15
3.3.2 Likovni element linija.....	15
3.3.3 Likovni element svetlo-temno	16
3.3.4 Likovna prvina barva	17
3.3.5 Likovni element oblika	18
3.3.6 Likovni element ploskev.....	18
3.3.7 Likovni element prostor.....	19
3.4 Likovno oblikoslovje ali likovna morfologija.....	20
3.4.1 Likovne spremenljivke (variable).....	20
3.4.2 Odnos med obliko in vsebino v likovni produkciji.....	21
3.4.3 Morfologija naravnih oblik.....	21
3.4.4 Oblika kot nosilec informacije in izraza v likovni umetnosti.....	22
3.5 Barvna teorija	23
3.5.1 Psihofiziologija barvnega doživljanja.....	23
3.5.2 Barvna sistematika: smisel in oblike	24
3.5.3 Barvni kontrasti.....	24
3.5.4 Osnove komponiranja barv	25
3.6 Likovna kompozicija	25
3.6.1 Pojem, kompozicijski načini in organizacijski principi oziroma načela likovnega reda likovne kompozicije.....	25
3.6.2 Odnos med likovnimi prvinami in kompozicijskimi elementi	26
3.6.3 Temeljna načela zagotavljanja enotnosti v likovni kompoziciji.....	26
3.6.4 Polje sil v formatu in iz njega izhajajoče likovne regulative	27
3.6.5 Konstruktivna načela likovne kompozicije na temelju polja sil v formatu	27
3.7 Likovno ustvarjanje kot oblika komunikacije	28
4 PRIČAKOVANI REZULTATI/DOSEŽKI.....	30
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE.....	40
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	45

1 OPREDELITEV PREDMETA

Likovna teorija je predmet, pri katerem dijak¹ predvsem ob likovnem prakticiranju in s pomočjo spoznavanja likovnoteoretske literature raziskuje likovna izrazila in zgradbo likovnih del ter proučuje zakonitosti dojetanja likovnih del iz različnih vidikov: psihološkega, fizikalnega, fiziološkega itd. Pri predmetu se ob likovnem ustvarjanju seznanjajo z likovnimi izrazi umetnikov, ki so skupna vsem področjem likovne umetnosti: risbi, slikarstvu, kiparstvu, arhitekturi itd. Ukvarja se z analizo likovnih elementov, s pomočjo katerih ustvarjajo svoja dela različni likovni ustvarjalci: tako slikarji, kot kiparji, arhitekti ali oblikovalci.

Vsem so v likovnem izražanju skupne likovne prvine: **točka, linija, svetlo-temno, barva, oblika, ploskev in prostor**. Pri likovni teoriji dijak ob ustvarjalnem likovnem delu proučuje **likovno oblikoslovne zakonitosti**: nastanek, spreminjanje in lastnosti oblik v naravi in pri umetniškem ustvarjalnem procesu. Pri predmetu ustvarja in se poglobljeno seznanja z medsebojnimi odvisnostmi likovnih elementov ter z njihovo vlogo v kompoziciji. Spoznava likovne spremenljivke: **velikost, smer, likovno težo, število, gostoto, položaj in teksturo** in njihovo interaktivno vlogo v organizaciji kompozicije. Seznanja se z različnimi možnostmi **kompozicijskih načinov**: prosto oziroma nevezano kompozicijo, pasovno vezano, centralno, diagonalno, krožno, razpršeno. Dijak pri likovni teoriji analizira in razčlenjuje skrite mreže kompozicij ter spoznava njihove organizacijske principe: **proporc, ravnovesje, ritem, kontrast, dominacijo, harmonijo, enotnost** likovnega reda. Pri poglavju teorija barve se dijak seznanja s temeljnimi problematikami tega interdisciplinarnega področja: od razvrščanja barv in barvne notacije, do obravnave kontrastov, barvnih harmonij ter posebnih fenomenov v zaznavanju barve. V okviru predmeta dijak spoznava tudi različne morfološke značilnosti slogov in avtorskih poetik, ki se jih uči primerjalno razbirati in njihove značilnosti tudi ozaveščeno uporabljati v lastnih likovnih kreacijah ter jih citirati.

---

¹ V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako velja izraz *učitelj* enakovredno za *učitelje* in *učiteljice*.

Prav zaradi te globalne vloge v okviru vseh področij likovne ustvarjalnosti pravijo likovni teoriji tudi ***gramatika likovnega izražanja***. Dijaku predmet omogoča razvijanje v likovni ustvarjalnosti, kar mu v nadaljevanju omogoča delovanje v okviru različnih likovnih področij. Znotraj vsebin predmeta dijak rešuje različne likovne probleme v raznih tehnikah, ki jih lahko izrazi v različnih likovnih rešitvah. Predmet likovna teorija je povezovalni strokovni predmet na umetniški gimnaziji likovne smeri skupaj z drugimi likovnimi predmeti ter v povezavi z drugimi področji vzgaja in izobražuje likovne talente v likovnoumetniškem, humanističnem duhu.

2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE

Splošni cilji predmeta z vidika aktualnosti in razvoja znanosti so:

1. dijak razširja estetska, intelektualna, čustvena in domišljajska obzorja ter se usposablja za kritično-analitični odnos do umetniških in študijskih del (vaj),
2. pri dijaku spodbuja konceptualni način mišljenja v različnih likovnih nalogah v različnih likovnih panogah – tudi z izražanjem v novih medijih,
3. dijak oblikuje osebni odnos do likovnih vrednot, pa tudi lastni likovno-predstavni, idejni in estetskih svet,
4. predmet omogoča razvoj sposobnosti opazovanja dijakov, razvija tudi prostorske predstave dijakov ter njihove predstave o oblikah predmetov v prostoru,
5. dijake usmerja k inovacijam v oblikotvornem raziskovanju pri likovnem ustvarjanju,
6. dijake navaja na samostojnost v likovnem udejstvovanju od začetnih oblikotvornih zamisli do končnih izvedb,
7. dijaki razvijajo deduktivno in induktivno mišljenje ob konstrukciji in inovaciji form,
8. dijaki razvijajo kritičen in konstruktiven odnos do lastnega dela in dela vrstnikov,
9. dijaki razvijajo neodvisne sposobnosti analitičnega vrednotenja vseh likovnih del ter sposobnosti za strokovno in teoretično razlago določenega likovnega dela,
10. dijaki iščejo, dokumentirajo, hranijo in primerjajo različne ustvarjalne pristope pomembnih likovnikov,
11. dijaki razvijajo konstruktiven odnos do likovnih stvaritev iz preteklosti, do likovne kulturne dediščine nasploh,
12. dijaki razvijajo sposobnost konceptualnega izbora lastnih likovnih izdelkov, potrebnih za nadaljevanje študija,
13. likovna teorija dijakom omogoča pridobiti temeljne oblikovalske izkušnje, vedenje in poznavanje kompozicijskih in oblikoslovnih možnosti različnih avtorskih poetik iz zgodovine umetnosti vse do današnjega časa,
14. dijaki razvijajo sposobnost razumevanja del likovne umetnosti z različnih področij (risba, slikarstvo, grafika, keramika, kiparstvo, video produkcija, instalacije, novi mediji in drugo).

Pri predmetu likovna teorija (se) dijaki:

- usposobijo tudi v pisnem zagovoru lastnih likovnih izdelkov,
- naučijo mnogih delovnih navad, disciplin, postopkov, tehnik in metod, ki so povezane z različnimi področji in tehnikami likovnega ustvarjanja,
- usposabljaajo za študijski pristop k skupinskim, raziskovalnim področjem v okviru likovne teorije, kjer lahko na podlagi anketiranja, zbiranja in končnega vrednotenja vzorcev iščejo odgovore na različna vprašanja, povezana s problematiko vizualnega zaznavanja,
- ozavešajo procese likovnega snovanja in razvijajo občutek za organizacijske principe kompozicije, kot so kontrasti, harmonija, enotnost, proporci, dominacija, ritem v likovnem delu,
- razvijajo likovno kritično mišljenje, da lahko nadaljujejo poglobljena znanja s področja likovne teorije na fakultetah in visokih šolah ter jih spodbuja k branju tovrstne, specializirane literature,
- razvijajo sposobnost analitičnega mišljenja o videnem ter razvijajo sposobnost vidno transformirati in s tem udejanjajo svoje likovne zamisli tako v različnih rešitvah,
- razvijajo likovni spomin in domišljijo ter inovativnost oziroma udejanjajo svoj domišljijski prostor,
- razvijajo veselje do ustvarjanja, razvijajo in bogatijo zmožnost za likovno izražanje in s tem krepijo samozavest,
- spoznavajo kompleksnost in raznovrstnost likovne problematike: likovna izrazna sredstva in njihovo vzajemnost,
- usvajajo znanje likovne teorije in ga realizirajo v risbah in slikah,
- raziskujejo izrazne možnosti likovnih izraznih sredstev in se usposabljaajo za njihovo uporabo v praksi,
- razvijajo svojo lastno likovno govorico, svoj likovni zapis tako v risbi kot v sliki,
- spoznavajo in razvijajo vrednote estetskega oblikovanja ter razvijajo zmožnost za povezovanje zamisli z likovno realizacijo.

Dijaki dosegajo splošne cilje oziroma ključne kompetence predmeta likovne teorije v povezavi z osmimi področji, določenimi v evropskem parlamentu:

- **komuniciranje v maternem jeziku:** spoznavajo in razvijajo besedno izražanje likovnih pojmov v slovenskem jeziku,
- **komuniciranje v tujem jeziku:** spoznavajo in primerjalno razvijajo ekvivalentno izrazoslovje ter sporazumevanje o likovnih pojmih v tujih jezikih,
- **matematična pismenost in kompetence v znanosti in tehnologiji:** pri določenih sklopih razvijajo sposobnost matematičnega mišljenja v navezavi na geometrijo in tudi aritmetiko ob udejanjanju lastnih kreacij (npr. poglavje o proporcijah, o skritih mrežah kompozicije, o konstruiranju prostora v različnih projekcijah ...),
- **računalniška pismenost:** razvijajo sposobnosti digitalne pismenosti z uporabo sodobnih tehnologij – izvedba svojih del v elektronskih zapisih, izmenjava in primerjava vizualnih datotek preko interneta, predočanje elektronskih prezentacij produktov itn. raziskujejo izrazne možnosti likovnih programskih orodij (uporaba softvera za risanje in slikanje, transformacije, manipulacije risb, slik, podob),
- **znati se učiti:** razvijajo sposobnost učenja učenja, sistematično doseganje ciljev s procesno, dinamično spremenljivo naravnano, fazno pripravo (od velikega števila skic, do selekcioniranega izbora, do konstruiranja in izvedbe idej ter raziskovanje možnosti preverjanja odzivov na kakovostno, izbrano rešitev z upoštevanjem povratnih informacij),
- **medosebne in družbene kompetence, socialne in državljanske kompetence:** razvijajo sposobnost dela v skupini, komuniciranja s sodelavci, razvijajo zavest o vlogi in pomenu likovnih izrazil in likovnega oblikoslovja na današnje vizualne komunikacije in s tem na celotno družbo.

Zavedajo se pomena novih medijev na vizualno kulturo in razvijajo zavest o likovni produkciji kot razmeroma samostojni obliki komunikacije med ljudmi. Ker znajo ceniti avtentičnosti in inovativnosti kakovostnih slovenskih likovnikov, to pomeni, da s prosvetljevanjem v svoji ožji in širši družbi pomagajo krepiti narodno samozavest;

- **podjetništvo:** razvijajo sposobnost iskanja možnosti udejanjanja likovnoteoretskega znanja v praksi. Naučijo se argumentirano zagovarjati svoje zamisli in jih smiselno utemeljevati ter tudi ciljno dosledno izpeljevati kompleksne likovne naloge. Zato se učijo tudi s pomočjo iskanja sponzorstva realizirati svoje delo v materialni obliki do končne izvedbe. Učijo se

razmišljati tudi o tržni vrednosti likovnih produktov v danih, oz. spremenljivih okoliščinah glede na ponudbo in povpraševanje. Svoje znanje se učijo uporabiti tudi za marketinško, analitično inovativnost, posebej pri razmišljanju o predstavljanju svojih izdelkov v obliki zaključnega portfolia;

- **kulturne kompetence (poznavanje, zanimanje, lastno kreativno izražanje):** spoznavajo in zavedajo se pomena kvalitetnih likovnih rešitev na vseh likovnih področjih, ki lahko s pravilnim vrednotenjem predstavljajo statusni simbol države, pa naj gre za slikarstvo, kiparstvo, vizualne komunikacije, modno oblikovanje, oblikovanje uporabnih predmetov ali arhitekturo. S tem se posredno naučijo ceniti predvsem avtentičnost in inovativnost v umetnosti. To znanje jim koristi, če nadaljujejo svojo pot kot likovni ustvarjalci ali če ne nadaljujejo likovnega študija in so pozneje v vlogi le ljubitelja umetnosti. Svoje vedenje o likovnih kvalitetah in vrednotah likovnih del so v vsakem primeru sposobni promovirati naprej v svoji ožji in širši družbi in s tem v prihodnosti pomagati postavljati kulturne vrednote na pravo mesto.

3 CILJI IN VSEBINE

Cilji in vsebine obsegajo sedem sklopov. Procesnorazvojni cilji in vsebinski sklopi pouka so:

- Predmet likovna teorija,
- Področja likovne ustvarjalnosti,
- Likovne izrazne prvine ali likovni elementi,
- Likovno oblikoslovje ali likovna morfologija,
- Barvna teorija,
- Likovna kompozicija,
- Likovno ustvarjanje kot oblika komunikacije.

Učni načrt navaja delitev znanj na splošna in *posebna znanja (PZ)*. Splošna znanja (SZ) so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo in so namenjena vsem dijakom/dijakinjam, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. *Posebna znanja (PZ)* opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava glede na zmožnosti in interese dijakov/dijakinj ter glede na strokovne zahteve gimnazijskega programa. V poglavju *Cilji in vsebine* so:

- splošna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- *posebna znanja pa pisana v poševnem tisku.*

3.1 PREDMET LIKOVNA TEORIJA IN NJEGOVA VLOGA V LIKOVNI PRAKSI

Cilji

Dijaki:

- se seznanijo s področji likovne teorije,
- spoznajo raziskovalne metode likovne teorije,
- spoznajo povezovalno vlogo likovne teorije kot gramatike likovnega jezika,
- se zavedajo, da so likovne prvine, likovne spremenljivke in načela likovnega reda kompozicije pojmi, ki so skupni vsem področjem likovnega ustvarjanja,
- razumejo predmet likovna teorija in njegovo vlogo v likovni praksi,
- *spoznajo pomembne avtorje, ki so prispevali odločilna dela v razvoju likovne teorije*

- *se seznanijo z deli posameznih likovnih teoretikov – tako z besedili kot z njihovimi deli v likovni praksi.*

Vsebine

- Izrazila likovnih del in vloga likovne teorije kot gramatike likovnega izražanja – terminologija.
- Področja likovne teorije.
- Metode likovne teorije.
- Kratek pregled zgodovinskega razvoja likovne teorije kot vede.
- Vloga likovne teorije v likovni praksi.

3.2 PODROČJA LIKOVNE USTVARJALNOSTI

3.2.1 Panoge likovne umetnosti in njihovi medsebojni funkcionalni odnosi

Cilji

Dijaki:

- se seznanijo z različnimi področji likovnega ustvarjanja,
- se seznanijo z osnovno terminologijo posameznih likovnih panog,
- spoznajo, da ima vsaka panoga bogato zgodovino,
- spoznajo mnogovrstnost likovnih tehnik v različnih likovnih področjih in jih znajo naštet,
- seznanijo se z možnimi povezavami likovnih panog,
- *spoznajo delo posameznih avtorjev, ki so ustvarjali ali trenutno ustvarjajo v določenih likovnih panogah in se izražajo s specifičnimi tehnikami.*

Vsebine

- Informativni pregled področij likovne ustvarjalnosti in njihovih elementarnih terminologij: risba, slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, oblikovanje uporabnih predmetov, modno oblikovanje, scenografija, kostumografija, grafično oblikovanje, umetniška grafika, novi mediji ...
- Seznanijo se z vplivom risbe in razvoja pisave na civilizacijski razvoj človeštva.

- Panoge ploskovnega in prostorskega likovnega oblikovanja ter njihove produktivne metodologije (likovne tehnike).
- Posebnosti in medsebojne povezave likovnih panog.

3.2.2 Odnos med vizualnim in likovnim

Cilji

Dijaki:

- spoznajo, da likovna dela zaznavamo s čuti, med katerimi je najpomembnejši vid,
- se seznanijo z osnovami psihofiziologije vidnega zaznavanja,
- razumejo razliko med vizualnim in likovnim gledanjem,
- spoznajo zaznavne konstantnosti v vidnem zaznavanju,
- razumejo, da je videnje likovnih enot pogojeno z njihovo prostorsko organizacijo,
- se seznanijo z raznovrstnostjo zmotnih vidnih zaznav in spoznajo, da se jih zazna s primerjanjem velikosti, smeri, oblike, svetlosti, barve itn.,
- *se podrobneje seznanijo s specifičnimi fenomeni v vidnem zaznavanju, ki jih posebej, subjektivno zanimajo in preverjajo trditve iz literature na vzorcih skupin dijakov z anketami, torej z lastnimi raziskavami,*
- *znajo ustvariti svoje kreacije zmotnih vidnih zaznav.*

Vsebine

- Čuti, ki omogočajo zaznavanje likovnih del.
- Osnove psihofiziologije vidnega zaznavanja.
- Odnos med gledanjem in videnjem oz. odnos med vizualnim in likovnim mišljenjem.
- Stalnice v vidnem zaznavanju ali zaznavne konstantnosti.
- Odnos med videzom oblik in njihovo prostorsko organizacijo: zakon ekonomičnosti v vidnih zaznavah, enostavnost strukture oblike, problem figure in ozadja, zakoni organizacije vidnega polja v ločene, avtonomne enote, možne prostorske členitve (branja) prostorske organizacije ploskev.
- Zmotne vidne zaznave ali optične iluzije (zmotne vidne zaznave oblike, velikosti, smeri, prostorske organizacije, barve).

3.3 LIKOVNE IZRAZNE PRVINE ALI ELEMENTI

Cilji

Dijaki:

- poznajo temeljno likovno vsebino oziroma oblikotvorni namen vseh likovnih elementov,
- razlikujejo orisne in orisane likovne prvine ter poznajo njihovo vlogo v likovnem prakticiranju,
- se zavedajo, da je pojmovna hierarhija v izbranem likovnoteoretskem sistemu dogovorjena,
- se zavedajo, da je v določenih primerih likovna prvina lahko tudi v vlogi likovne spremenljivke (npr. barva),
- razlikujejo likovne od kompozicijskih elementov,
- poznajo konkretne modalitete likovnih izraznih prvin in njihove sistematične prikaze,
- poznajo in znajo uporabljati temeljna načela operiranja z likovnimi elementi,
- se zavedajo, da vsako likovno prvino lahko obravnavamo z materialnega, čutnega, čustvenega ali miselnega vidika,
- *spoznajo specifično vlogo likovnih prvin v določenih likovnih delih z različnih področij likovnega ustvarjanja,*
- *znajo poiskati posamezne primere rabe likovnih prvin v likovni praksi in analizirati njihovo vlogo v kompoziciji,*
- *poznajo avtorje in zgodovinski razvoj likovnoteoretskih členitev likovnih del glede na likovne elemente,*
- *se seznanijo s predlogi hierarhij pojmovnih likovnoteoretskih členitev določenih avtorjev iz zgodovine svetovne likovnoteoretske literature glede na likovno oblikoslovje in glede na organizacijske principe kompozicije.*

Vsebine

- Predstavitev likovnih prvin.
- Obravnava orisnih in orisanih likovnih prvin.
- Predstavitev pojmovne likovnoteoretske sistematike po razčlenitvi sistema dr. Milana Butine in predstavitev sistematike drugih, tujih avtorjev.

3.3.1 Likovni element točka

Cilji

Dijaki:

- poznajo temeljno vsebino in funkcijo likovne prvine točka,
- se zavedajo možnosti točkovnih modalitet,
- se zavedajo možnosti rabe točke kot tvorilke črt, ploskev in sploh različnih oblik,
- se zavedajo možnosti, da z zgoščanjem točkovnega rastra lahko risbo tonsko modelirajo,
- poznajo različne vloge likovne prvine točka v kompoziciji,
- poznajo različne vloge likovne prvine točka v različnih področjih likovnega ustvarjanja,
- *znajo navesti primere avtorjev in njihovih del, kjer igra likovna prvina točka specifično vlogo.*

Vsebine

- Temeljna likovna vsebina in funkcija točke.
- Točkovne modalitete.
- Možne likovne uporabe točkastih tvorb: zakonitosti točkovnega orisovanja oblik, točka in ploskev, točka in likovni prostor (rastri in gostota), točka v tridimenzionalnem prostoru.

3.3.2 Likovni element linija

Cilji

Dijaki:

- se zavedajo, da je linija praprva, s katero se človek izraža že od prvih začetkov likovnega izražanja,
- se zavedajo, da so prve poteze s črto omogočile nesluten razvoj risbe in pisave in s tem človekovega mišljenja,
- spoznajo, da linija omogoča ekonomičnost upodabljanja oblik in s tem poenostavljanje oblik, po drugi strani pa tudi upodabljanje ploskovitih in tridimenzionalnih oblik s pomočjo projekcij,
- se zavedajo, da ima linija lahko različne modalitete: spoznajo aktivne, pasivne, medialne

- in strukturne črte,
- spoznajo mnoge možnosti uporabe oziroma vloge linije v likovnem oblikoslovju in kompoziciji,
  - *znajo navesti primere avtorjev in njihovih del, kjer igra likovna prvina linija specifično vlogo,*
  - *poznajo vlogo in vpliv oblike in smeri posamezne črte na gledalčeva čustva.*

Vsebine

- Likovna vsebina in funkcija linije.
- Linearne modalitete (aktivna, medialna, pasivna).
- Možne likovne uporabe linije: linija in oblika, linija in likovni izraz, linija in prostorska iluzija (linearna perspektiva), linijski raster, tonska modelacija z zgoščanjem linearnega rastra.

3.3.3 Likovni element svetlo-temno

Cilji

Dijaki:

- se zavedajo, da oblike vidimo zaradi kontrasta med svetlim in temnim,
- spoznajo, da likovna prvina svetlo temno v vlogi svetlostnega ključa kompozicije vpliva subjektivno doživljanje kompozicije,
- spoznajo, kako nastane: trdi in svetli svetlostni ključ kompozicije, mehki in svetli svetlostni ključ kompozicije, trdi in srednji svetlostni ključ kompozicije, mehki in srednji svetlostni ključ kompozicije, trdi in temni svetlostni ključ kompozicije, mehki in temni svetlostni ključ kompozicije,
- se seznanijo, da se svetlostni ključi izražajo v kiparstvu, pri oblikovanju uporabnih predmetov in v arhitekturi izražajo s konveksnimi in konkavnimi oblikami in z bolj ali manj oglatimi, in da je učinek odvisen tudi od osvetlitve,
- se seznanijo z ideografskim načinom in logiko tonske modelacije spoznajo možnosti svetlostnih ekranov različnih ozadij,
- *znajo navesti primere avtorjev in njihovih del, kjer igra likovna prvina svetlo-temno specifično vlogo.*

Vsebine

- Temeljna likovna vsebina.
- Svetlostni ključ kompozicije.
- Svetlo-temno v slikarstvu (ton, valeur) in v kiparstvu (konkavnost, konveksnost in reliefnost).
- Modelacija (logika svetlosti in senc) in gramatika svetlostnih ekranov.

3.3.4 Likovna prvina barva

Cilji

Dijaki:

- spoznajo, da tudi pri barvi kot pri vseh drugih likovnih prvinah lahko analiziramo materialni, čutni, čustveni in miselni vidik,
- se seznanijo z osnovnimi značilnostmi svetlobnih barv in z osnovnimi značilnostmi snovnih barv,
- spoznajo različne načine aditivnega in subtraktivnega mešanja barv,
- spoznajo tri dimenzije barve in sistematiko barvnih teles,
- spoznajo možnosti stopnjevanja barv v različnih barvnih lestvicah,
- se seznanijo z vplivom barve na obliko,
- se seznanijo z možnostjo prikaza tridimenzionalne oblike s pomočjo barvne modulacije,
- *znajo navesti primere avtorjev, za katere je značilna specifična raba barve v kompoziciji, glede na kontraste barv, glede na harmonijo barv, glede na posebne fenomene v zaznavanju barv itn.*

Vsebine

- Temeljna likovna značilnost in vrednost barve kot likovne izrazne prvine.
- Barvna sistematika in barvno mešanje.
- Barvne dimenzije.
- Barva in ploskev.
- Barva in oblika.
- Način modulacije.

3.3.5 Likovni element oblika

Cilji

Dijaki:

- spoznajo, kako pomemben je odnos materija – oblika – vsebina v likovnem oblikovanju,
- seznanijo se z možnostjo oblikotvornosti v naravi in te možnosti znajo primerjati z likovno ustvarjalnostjo,
- spoznajo različne izrazne možnosti oblikovanja,
- spoznajo, kako lahko oblike nastajajo z dodajanjem oziroma odvzemanjem v kiparstvu, risbi, slikarstvu, oblikovanju ...,
- *znajo navesti primere avtorjev, za katere je značilna specifična raba oblike v kompoziciji iz različnih področij likovnega ustvarjanja.*

Vsebine

- Odnos materija – oblika – vsebina v likovnem oblikovanju.
- Česa nas v likovnem smislu lahko nauči morfologija naravnih oblik.
- Razredi oblik in njihove minimalne semantične vrednosti.
- Členjenje in medsebojno kombiniranje oblik: aditivnost in subtraktivnost.

3.3.6 Likovni element ploskev

Cilji

Dijaki:

- se seznanijo z likovnim izrazom ploskovitih oblik in jih znajo smiselno uporabiti v lastni kreaciji,
- se zavedajo, da je izbira slikovne ploskve in formata že prva odločitev avtorja,
- spoznajo različne možne slikovne ploskve v slikarstvu, grafiki, grafičnem oblikovanju ...,
- se seznanijo, kako vplivajo center, robovi, diagonale, simetrale na polje sil v formatu,
- spoznajo možne interakcije likovnih enot v formatu glede na njihov položaj,
- seznanijo se z možnimi načini povezovanja ploskev v prostoru in s tem formiranja tridimenzionalnih oblik,

- *znajo navesti primere avtorjev, za katere je značilna specifična raba ploskve v kompoziciji iz različnih področij likovnega ustvarjanja.*

Vsebine

- Likovna narava ploskve in ploskovitih oblik.
- Slikovna ploskev in format: polje sil v formatu, načela likovne orientacije v formatu.
- Ploskev in tridimenzionalni prostor (elementi kubične organizacije, plašči, vrtenine).

3.3.7 Likovni element prostor

Cilji

Dijaki:

- spoznajo pojem prostor in vlogo opazovalca v njem,
- se seznanijo z različnimi pojmovanji in obravnavami prostora na različnih ravneh,
- spoznajo različne možne intervencije človeka v naravni prostor,
- se seznanijo z upodobitvami prostora v različnih likovnih panogah na ploskvi: risbi, slikarstvu, grafiki, fotografiji ...,
- spoznajo prostorske ključne ali globinske vodila,
- spoznajo različne projekcije: vzporedne (na tri ravnine, različne akonometrije) in centralne (eno-, dvo- in tribežiščna linearna perspektiva),
- se seznanijo z ustvarjanjem tridimenzionalnega likovnega prostora v arhitekturi, scenografiji, kiparstvu, oblikovanju uporabnih predmetov, modnem oblikovanju itn.,
- *znajo navesti primere avtorjev, za katere je značilna specifična raba likovne prvine prostor v kompoziciji iz različnih področij likovnega ustvarjanja.*

Vsebine

- Naravni prostor in struktura prostorske orientacije.
- Vrste akcijskih prostorov (pragmatični, zaznavni, eksistenčni, kognitivni, logični inekspresivni prostor).
- Razlika med naravnim in likovnim prostorom.
- Likovni prostor: slikovni prostor (slikovna ploskev in format), prostorski ključni, linearna

perspektiva, tridimenzionalni likovni prostor (kiparstvo, arhitektura in tridimenzionalno oblikovanje).

3.4 LIKOVNO OBLIKOSLOVJE ALI LIKOVNA MORFOLOGIJA

3.4.1 Likovne spremenljivke (variable)

Cilji

Dijaki:

- poznajo vlogo likovnih spremenljivk v likovni praksi, poznajo njihove izrazne možnosti in možnosti medsebojnih odnosov v likovnem prostoru,
- se seznanijo z likovno spremenljivko velikost in se naučijo primerjati učinke različno velikih formatov,
- spoznajo vlogo velikosti kot prostorskega ključa,
- se naučijo uporabljati nenavadne učinke velikosti kot dejavnik presenečenja,
- spoznajo pojem likovna teža in kako vplivajo likovne prvine kot so oblika, barva ter likovne spremenljivke, kot so smer, velikost, položaj, število, gostota, tekstura na likovno težo,
- spoznajo likovno spremenljivko položaj v formatu oziroma v kompoziciji in se zavedajo, kako vpliva na posamezne likovne enote in s tem na celotno kompozicijo,
- spoznajo likovno spremenljivko smer in možnosti variiranja smeri likovnih enot ter s tem tudi učinkov statičnosti oziroma Dinamičnosti,
- se seznanijo z možnostmi spreminjanja števila likovnih enot v kompoziciji in s tem gostote,
- spoznajo likovno spremenljivko gostoto in njeno povezavo s svetlostjo in s teksturo in barvno saturacijo,
- *znajo navesti primere avtorjev, za katere je značilna specifična raba likovne spremenljivke velikost v kompoziciji iz različnih področij likovnega ustvarjanja.*

Vsebine

- Oblikotvorna funkcija likovnih spremenljivk.
- Likovna spremenljivka velikost.
- Likovna spremenljivka teža.
- Likovna spremenljivka položaj.
- Likovna spremenljivka smer.
- Likovna spremenljivka število.
- Likovna spremenljivka gostota.
- Likovna spremenljivka tekstura.

3.4.2 Odnos med obliko in vsebino v likovni produkciji

Cilji

Dijaki:

- se seznanijo s pojmom oblika in z njenimi možnimi omejitvami v ploskvi in v tridimenzionalnem prostoru,
- praktično spoznajo odnos med likovno vsebino in obliko kot njenim formalnim izrazom,
- *znajo sami poiskati obliko kot funkcijo oz. zunanji izraz vsebine v likovni kreaciji,*
- *poznajo oblike iz različnih kultur, ki so nastale posledično zaradi funkcionalne rabe.*

Vsebine

- Meje površin in teles.
- Oblika in organizacija površin in teles.
- Oblika kot funkcija oz. zunanji izraz vsebine.

3.4.3 Morfologija naravnih oblik

Cilji

Dijaki:

- poznajo zakonitosti gradnje naravnih oblik (dobrodošla je povezava z znanjem, ki ga dijaki pridobijo pri predmetih, kot so fizika, kemija, biologija, risanje, predstavitvene tehnike),

- spoznajo možnosti oblikotvornosti s spreminjanjem oblik z disproporcioniranjem, s členjenjem, pretvarjanjem iz tridimenzionalne oblike v dvodimenzionalno, z geometrizacijo oblik itn.,
- se seznanijo s strukturnim skeletom oblik,
- spoznajo vrste simetrij (translacijsko, enoosno, vrtilno, večosno),
- *znajo navesti primere avtorjev, za katere je značilna kompozicija in oblikotvornost na podlagi dodajanja ali odvzemanja z različnih področij likovnega ustvarjanja.*

Vsebine

- Naravne oblike kot izraz oblikotvornih sil.
- Konstruktivna organizacija naravnih oblik.
- Elementarne oblike in njihova likovna uporaba: aditivnost ali dodajanje, subtraktivnost ali odvzemanje ter členjenje.

3.4.4 Oblika kot nosilec informacije in izraza v likovni umetnosti

Cilji

Dijaki:

- se zavedajo, da je oblika glavna nosilka informacije,
- poznajo izrazne vrednosti oblikovnih tipov in uporaba tega poznavanja v praksi,
- poznajo likovne dejavnike, ki vplivajo na izraz oblik,
- *poznajo ekspresivne analogije med barvami in oblikami in od tod izvirajočih možnih likovnih povezav med barvo in obliko,*
- *spoznajo relacijo oblika – lik – forma.*

Vsebine

- Oblika kot informacija.
- Izrazne vrednosti oblikovnih tipov.
- Likovni dejavniki, ki vplivajo na izraz oblik.
- Barva kot (notranja) likovna vsebina oblik.
- Relacija oblika-lik-forma v likovni umetnosti.

- Odnos barva – (tridimenzionalna) oblika v likovnem oblikovanju.
- Podobnosti in analogije med barvami in oblikami.
- Odnos barva – oblika v ploskovnem oblikovanju.
- Vpliv barvnih vzorcev na tridimenzionalno obliko.

3.5 BARVNA TEORIJA

3.5.1 Psihofiziologija barvnega doživljanja

Cilji

Dijaki:

- v grobih obrisih opišejo in razložijo psihofiziološki proces vidnega, barvnega zaznavanja,
- razumejo zahteve, ki jih psihofiziološka organizacija vidnega zaznavanja postavlja na pot likovni produkciji (potreba po kontrastih in po izravnavi kontrastov),
- razumejo in obvladajo barvo kot likovno izrazno prvino hkrati na materialni, čutni, emocionalni in miselni ravni,
- se zavedajo subjektivnosti barvnih zaznav in spoznajo posebne fenomene v zaznavanju barv: zaporedni kontrast, sočasni kontrast, iradiacija barve, barvna perspektiva, asimilacija barve, barvna vibracija,
- *znajo samostojno poiskati pri različnih avtorjih in tudi obrazložiti celovito interakcijo barv oz. povezavo med različnimi fenomeni v zaznavanju barve: npr. med zaporednim kontrastom in sočasnim kontrastom, med iradiacijo barve in količinskim kontrastom, med sočasnim kontrastom in barvno asimilacijo.*

Vsebine

- Narava svetlobe.
- Osnove psihofiziologije barvnega zaznavanja.
- Subjektivnost barvnih zaznav.
- Psihofiziološke zahteve barvnega doživljanja: potreba po kontrastih in potreba po optični izravnavi kontrastov v nekromatičnem.
- Posebni fenomeni v zaznavanju barve: iradiacija ali svetlostni osoj barve, simultani ali sočasni kontrast barve, asimilacija barve, barvna vibracija, barvna perspektiva.

3.5.2 Barvna sistematika: smisel in oblike

Cilji

Dijaki:

- obvladajo sistematiko barvnega kroga in barvnih teles teoretično in praktično,
- razumejo njen smisel in jo znati praktično uporabljati,
- razumejo barvni rez,
- *poznajo različne vrste barvnih teles in njihove avtorje,*
- *poznajo določeno vlogo barv v različnih civilizacijah in njihovo simboliko,*
- *razumejo psihološke učinke različnih barv v naši civilizaciji in se zavedajo specifične vzrokov in reakcij.*

Vsebine

- Bazične barvne dimenzije.
- Barvni krog in barvno mešanje (aditivno, subtraktivno).
- Barvna sistematika barvnega telesa.
- *Vrste barvnih teles.*
- Organizacija barvnega reza.
- Barvna notacija in likovna uporaba barvnih rezov pri barvni kompoziciji.
- *Vloga barv v različnih civilizacijah in njihova simbolika.*
- *Psihološki učinki barv.*

3.5.3 Barvni kontrasti

Cilji

Dijaki:

- poznajo vseh sedem barvnih kontrastov in njihove ekspresivne značilnosti,
- poznajo vzorčno-posledične odnose med barvnimi kontrasti,
- logično kombinirajo barvne kontraste v oblikovanju barvnih kombinacij,
- *znajo navesti primere rabe posameznih kontrastov v oblikovanju in v likovni umetnosti.*

Vsebine

- Kontrast barve k barvi.
- Kontrast barvne kvantitete.
- Kontrast barvne kvalitete.
- Toplo-hladni kontrast.
- Simultani in sukcesivni kontrast.
- Komplementarni kontrast.
- Svetlo-temni barvni kontrast.

3.5.4 Osnove komponiranja barv

Cilji

Dijaki:

- poznajo temeljne zakonitosti komponiranja barv,
- znajo praktično izvesti barvno kompozicijo s konsistentno strukturno zasnovno,
- znajo ustvariti kompozicijo iz barvnih diad, triad, tetrad,
- *znajo navesti slogovne posebnosti v kompoziciji barve iz zakladnice svetovne umetnosti in oblikovanja.*

Vsebine

- Temeljni pogoji barvnih kompozicij.
- Harmonija barv glede na sorodnosti in glede na kontrastne odnose barv.
- Organizatorična načela barvnih kompozicij (Johannes Itten).

3.6 LIKOVNA KOMPOZICIJA

3.6.1 Pojem, kompozicijski načini in organizacijski principi oziroma načela likovnega reda likovne kompozicije

Cilji

Dijaki:

- razumejo pojem kompozicija in znajo na zavestni ravni ustvariti kompozicijo v vnaprej določenem kompozicijskem načinu,

- poznajo vsa načela likovnega reda in jih znajo uporabljati v likovni praksi,
- *poznajo kompozicijske načine, ki so značilni za določene, posamezne avtorje ali sloge in znajo razložiti razloge za njihov nastanek v prostoru in času.*

Vsebine

- Pojem likovne kompozicije.
- Vrste kompozicije ali kompozicijski načini s skritimi mrežami kompozicije.
- Organizacijski principi ali načela likovnega reda kompozicije: proporc (mera, moduli, intervali, sorazmerja), ritem (ponavljanje, napetost, gibanje), ravnovesje (statično, dinamično), kontrast, harmonija, dominacija, enotnost, likovna teorija.

3.6.2 Odnos med likovnimi prvinami in kompozicijskimi elementi

Cilji

Dijaki:

- razumejo sintetično oziroma sintaktično funkcijo likovnega komponiranja,
- razumejo interakcijo likovnih elementov v kompoziciji ter vlogo likovnih spremenljivk,
- *znajo simulirati vpliv oziroma interakcijo posameznih elementov in likovnih spremenljivk na kompozicijo v določeni tehniki ali mediju.*

Vsebine

- Vpliv likovnih elementov na kompozicijo.
- Interakcija likovnih elementov.
- Vpliv likovnih spremenljivk na kompozicijo.

3.6.3 Temeljna načela zagotavljanja enotnosti v likovni kompoziciji

Cilji

Dijaki:

- poznajo in praktično uporabljati načela zagotavljanja enotnosti v likovni kompoziciji,
- razumeti in na praktični način obvladati polje sil v formatu,

- na različne načine znajo doseči enotnost v likovnem delu, npr. v seriji, kolekciji povezovalni nalogi (npr. oblikovanje portfolia),
- *znajo oblikovati določeno nalogo po principu enotnost iz skupka različnosti.*

Vsebine

- Načelo bližine.
- Načelo repeticije.
- Načelo kontinuiranja.
- Načelo enotnosti s spremembami.

3.6.4 Polje sil v formatu in iz njega izhajajoče likovne regulative

Cilji

Dijaki:

- določijo kompozicijski kader tako, da ustreza izbrani oziroma želeni likovni vsebini,
- znajo vzpostavljati odnose med likovnimi enotami glede na dani format,
- *poznajo primere formatov in postavitev naslovnice in tipičnih strani iz zgodovine oblikovanja vizualnih komunikacij: predvsem oblikovanje knjige in plakata.*

Vsebine

- Struktura polja sil v formatu.
- Odnos med centrom in periferijo v formatu.
- Format in kadriranje.

3.6.5 Konstruktivna načela likovne kompozicije na temelju polja sil v formatu

Cilji

Dijaki:

- uporabljati diagonalne mreže v praktičnem oblikovanju kompozicij,
- znajo proporcionirati in konstruirati oblike v različnih razmerjih: modularnih, iracionalnih idr.,

- načrtati zlatorezno sorazmerje in ga razširiti v (bolj ali manj obsežen) sistem zlatoreznih sorazmerij,
- znajo aplicirati razmerje zlatega reza na modificirane oblike,
- *znajo povezano razložiti zlati rez v korelaciji z matematiko: geometrijsko in z aritmetično izpeljavo tako v povezavi s pitagorovim izrekom kot s fibonaccijevim zaporedjem.*

Vsebine

- Likovna kompozicija kot organizacija celovitosti likovnega prostora.
- Načelo diagonalnih mrež: likovna kompozicija kot sistem odnosov; intervali, proporci in odnosi v likovnem prostoru; vloga diagonalnih mrež v likovni kompoziciji.
- Načelo zlatega reza, modul, modulator idr.: zlati rez v naravi in likovni umetnosti, načrtovanje zlatega reza, likovna uporaba zlatoreznih sorazmerij, sistemi zlatoreznih sorazmerij.

3.7 LIKOVNO USTVARJANJE KOT OBLIKA KOMUNIKACIJE

Cilji

Dijaki:

- razumejo osnovne vizualne in likovne zakonitosti, ki prispevajo k hitrejši zaznavi in razumevanju sporočilnosti vizualnih komunikacij,
- poznajo razvoj pisave kaligrafske in tipografske in njeno likovno vlogo in učinkovitost v vizualnih komunikacijah skozi zgodovinski razvoj,
- spoznajo mnogovrstnost vizualnih komunikacij in različne avtorske izraznosti najbolj znanih grafičnih oblikovalcev v svetovnem in slovenskem merilu,
- spoznajo s čim se ukvarja likovna semiotika ali semiologija na osnovni ravni,
- razumejo komunikacijske aspekte ter posebnosti likovnega izražanja v multimedijiski izraznosti novih medijev,
- *spoznajo oblikoslovne značilnosti posameznih likovnih slogov skozi zgodovino oblikovanja s poudarkom na razvoju slogov vizualnih komunikacij in predvsem primerjavo morfologije slogov 20. stoletja,*
- *znajo izpostaviti slogovne značilnosti z lastno kreacijo v vajah v slogu.*

Vsebine

- Komunikacijski vidiki likovnih del.
- Vizualne komunikacije: razvoj pisave: (kaligrafije in tipografije), likovna sporočilnost oblikovanja naslovnice in preloma knjige, likovna sporočilnost letakov, plakatov, revij, časopisov, ovitkov glasbenih medijev, spletnih strani, logotipov, vizitk, pisemskih papirjev, ovojnih papirjev, celostnih podob ...
- Vpliv slikarstva na sloge grafičnega oblikovanja.
- Vpliv razvoja tiskarskih tehnik na likovno oblikoslovje v grafičnem oblikovanju.
- Obravnava likovnega oblikoslovja najpomembnejših smeri, gibanj in slogov od druge polovice 19. stoletja do danes, ki so odmevali tudi v razvoju grafičnega oblikovanja: impresionizem, gibanje arts and crafts, art nouveau, art deco, ekspresionizem, nova stvarnost, fauvizem, kubizem, orfizem, rajonizem, purizem, skupina de stijl, futurizem, konstruktivizem, suprematizem, dadaizem, nadrealizem, metafizično slikarstvo, abstraktni ekspresionizem, kinetična umetnost, tašizem in informel, minimalizem, opart, popart, kinetična umetnost, konceptualna umetnost, postmodernizem in umetnost identitete itn.
- Novi mediji in multimedijska komunikacija v umetnosti in oblikovanju.

4 PRIČAKOVANI REZULTATI/DOSEŽKI

Pričakovani rezultati izhajajo iz zapisanih ciljev, vsebin in kompetenc. Za to, da dijak doseže pričakovani dosežek, poskrbi učitelj z načrtovanjem in izvedbo pouka, dijak pa s svojim delom in odgovornostjo po svojih sposobnostih. Pričakovani dosežki so zapisani splošno, kar pomeni, da jih bodo dijaki dosegali v različnem obsegu in na različnih taksonomskih stopnjah.

1. Dijak ima razvito zavedanje o povezovalni vlogi likovne teorije kot gramatike likovnega jezika. Dokaže jo tako, da:

- poveže in primerja vlogo likovnih prvin v likovnih delih, ki so bila ustvarjena v okviru različnih likovnih panog,
- ustvari iz likovnih prvin in s pomočjo likovnih spremenljivk sorodne, primerjalne kompozicije v različnih likovnih tehnikah in v različnih medijih.

2. Dijak ima razvito zavedanje o bogati raznovrstnosti različnih likovnih panog in pozna njihovo osnovno terminologijo. Dokaže jo tako, da:

- prepozna likovno panogo, kateri pripada določeno likovno delo,
- našteje različne likovne panoge in opiše oblikotvorne možnosti v njihovih okvirih,
- obrazloži njihovo osnovno terminologijo.

3. Dijak ima razvito zavedanje o različnih likovnih tehnikah, ki se skozi zgodovino bogatijo. Dokaže jo tako, da:

- razbere iz videnega likovnega dela, v kateri likovni tehniki je ustvarjeno,
- izvaja dela v različnih likovnih tehnikah in jih smiselno kombinira.

4. Dijak ustvarjalno uporablja (hierarhični) sistem razvrstitve likovnoteoretskih pojmov. Dokaže jo tako, da:

- pri likovni analizi našteje likovne prvine, likovne spremenljivke in kompozicijska načela,
- pojasni interakcijo med likovnimi elementi in likovnimi spremenljivkami in njihov vpliv na kompozicijo.

5. Dijak pozna razliko med gledanjem in videnjem ter odnos med vizualnim in likovnim mišljenjem. Zaveda se, da je videnje selektivni proces gledanja, ki je povezan z določenimi fenomeni v vidnem zaznavanju. To dokaže tako, da:

- razloži in ilustrira določene fenomene v vidnem zaznavanju,
- ciljno ustvarja oblike, ki so generirane po različnih principih prostorske organizacije.

6. Dijak ima razvito zavedanje o vlogi likovnih prvin in njihovi interakciji. To dokaže tako, da:

- ustvari (nariše, naslika, zmodelira ...) serijo likovnih nalog kot variacij likovnih rešitev na temo iste oblike, kjer vsakič prevladujejo različne likovne prvine,
- razloži in pojasni, katere likovne prvine je uporabil in kako.

7. Dijak ima razvito zavedanje o različnih možnih vlogah likovne prvine točka in njenih možnih modalitetah ter pojavnih oblikah. To dokaže tako, da:

- ustvari likovno kompozicijo, kjer je točka v vlogi centra,
- nariše linearne oblike, ki jih tvorijo črte, sestavljene iz točk,
- nariše ali naslika točkovni raster in ploskovite oblike iz točkovnega rastra,
- nariše s tonsko modelacijo tridimenzionalne oblike z zgoščanjem točk,
- ustvari oblike in kompozicije, ki s svojim členjenjem in konturo vsebujejo točke na katerih se ustavi in zadrži pogled – zaradi presečišč osi ali zaradi konturnih prelomov in konic.

8. Dijak ima razvito zavedanje o različnih možnih vlogah likovne prvine linije in njenih možnih modalitetah ter pojavnih oblikah. To dokaže tako, da:

- ustvari likovno kompozicijo, v kateri prevladuje likovna prvina linija,
- nariše oblike, ki jih tvorijo medialne črte,
- tvori oblike, ki jih tvorijo črtni rastrji in strukturne črte,
- nariše s tonsko modelacijo tridimenzionalne oblike z zgoščanjem črt,
- nariše prostor v linearni perspektivi.

9. Dijak ima razvito zavedanje o različnih možnih vlogah likovne prvine svetlo-temno. To dokaže tako, da:

- nariše oziroma naslika kompozicijo v različnih svetlostnih ključih: v mehkem in svetlem svetlostnem ključu kompozicije, v mehkem in srednjem svetlostnem ključu kompozicije, v mehkem in temnem svetlostnem ključu kompozicije, v trdem in svetlem svetlostnem ključu kompozicije, v trdem in srednjem svetlostnem ključu kompozicije, v trdem in temnem svetlostnem ključu kompozicije,
- v risbi in sliki uporabi likovno prvino svetlo-temno kot prostorski ključ ali globinsko vodilo s pomočjo tonske modelacije predmetov (prikazom nasebne in vržene sence oz. z rabo chiaro-scuro).

10. Dijak ima razvito zavedanje o temeljnih likovnih značilnostih in vrednostih likovne prvine barva, pozna dimenzije barve in barvno notacijo v barvnih telesih:

- naslika in razvrstiti barve v barvni krog,
- slikarsko ali z računalniškim programom stopnjuje določeno pestro barvo iz barvnega kroga v barvni lestvici v vsaj petih stopnjah glede na tri dimenzije barve: glede na barvnost, nasičenost in svetlost,
- nariše shemo barvnega telesa.

11. Dijak ima razvito zmožnost mešanja barv na različne načine. Dokaže jo tako, da:

- razlikuje med različnimi načini mešanja barv v okviru aditivnega in subtraktivnega mešanja barv,
- ustvari barvno vrtavko in z njo optično meša barve,
- nariše ali naslika kompozicijo z optičnim mešanjem barv z rastrom iz barvnih točk,
- naslika ali oblikuje kompozicijo s prekrivanjem prosojnih barvnih plasti,
- optično meša primarne barve z barvnimi svetlobami s pomočjo reflektorjev oziroma drugih virov svetlobe, lahko tudi s pomočjo diapojektorjev ali barvnih filtrov.

12. Dijak ima razvito zmožnost tvorjenja raznolikih oblik na ploskvi ali tridimenzionalno v različnih likovnih tehnikah. Dokaže jo tako, da:

- vrednoti svoje oblikotvorno dejanje, svoje mnenje pa utemelji s strokovnimi argumenti,
- poroča o svoji strategiji tvorjenja oblik, primerja jo s t. i. fazami likovne oblikotvornosti ter predstavi pomanjkljivosti in razloge zanje,
- nariše, naslika, zmodelira določeno obliko in jo tvori po principu dodajanja ali po principu odvzemanja.

13. Dijak ima razvito zavedanje o temeljnih likovnih značilnostih in vrednostih likovne prvine ploskev. To dokaže tako, da:

- nariše ali naslika oblike tako, da jih prikaže na ploskoviti način,
- razvrsti likovne enote v slikovni ploskvi tako, da upošteva polje sil v formatu,
- izbere oz. določi slikovno ploskev za svojo likovno kreacijo,
- poveže ploskve med seboj v prostoru.

14. Dijak ima razvito zavedanje o temeljnih likovnih značilnostih in vrednostih likovne prvine prostor. To dokaže tako, da:

- upodobi prostor na različne načine: s pomočjo različnih načinov projiciranja in s pomočjo različnih globinskih vodil,
- nariše prostor z uporabo različnih globinskih vodil in jih med seboj kombinira, da bi na risbi učinkovito prikazal prostor.

15. Dijak ima razvito zavedanje o temeljnih likovnih značilnostih in vrednostih likovnih spremenljivk ali likovnih variabl. To dokaže tako, da:

- nariše, naslika ali zmodelira obliko in ji spremeni vlogo v kompoziciji glede na njeno velikost,
- uporablja likovno spremenljivko velikost v vlogi prostorskega ključa,
- uporablja likovno spremenljivko velikost v vlogi dejavnika presenečenja,
- spreminja likovno težo likovne enote na različne načine: z velikostjo, položajem v formatu, z barvo itn.,
- smiselno spreminja položaje likovnih enot glede na zaželeno kompozicijsko zgradbo in

- glede na učinke likovne teže ter prostorske učinke,
- v risbi, sliki, maketi, skulpturi ali reliefu uporablja spremembe smeri likovnih enot z določenim namenom, da doseže želene učinke: npr. statičnost kompozicije ali dinamičnost kompozicije,
  - v poljubni likovni tehniki smiselno uporabljati likovno spremenljivko število glede na število enot v kompoziciji posledično v navezavi na likovno gostoto in se zaveda njune soodvisnosti,
  - smiselno uporablja likovno spremenljivko gostoto in se zaveda da vpliva tudi na svetlost ploskev,
  - navede primere učinka oblike in števila na gostoto, npr. iz oblikovanja tipičnih strani v tisku, tipografskih ali vaj, iz risbe iz slikarstva itn.,
  - ustvari teksturirano, hrapavo površino s pomočjo lepljenja enot ali s pomočjo vrezovanja v površino,
  - ustvari simulirano teksturo s pomočjo risarskih ali slikarskih tehnik.

16. Dijak ima razvito zmožnost spreminjanja oblik na ploskvi ali tridimenzionalno v različnih likovnih tehnikah. Dokaže jo tako, da:

- nariše, naslika ali v kaki drugi likovni tehniki kreira obliko in jo poenostavi: z geometrizacijo, s posploševanjem, s spreminjanjem smeri (vzporednost, pravokotnost), s strukturiranjem minimalnega števila različnih lastnosti dane oblike in vendar ohranjanje povezovalne strukture s prvotno obliko,
- obliko spremeni videz glede na prostorske dimenzije: iz tridimenzionalne oblike zna npr. ustvariti dvodimenzionalno ali linearno itn.,
- obliko spremeni v mehko oz. trdo oz. v oglato ali v zaobljeno,
- obliko spremeni glede na zamišljeno agregatno stanje,
- enostavno obliko modificira v različne vrste členjenih in bolj zapletenih oblik,
- obliko disproporcionira v določeni likovni kreaciji.

17. Dijak ima razvito zmožnost uporabe oblik kot glavne nosilke sporočila. Dokaže jo tako, da:

- ustvari vidno sporočilo s smiselnim izborom ali kreacijo oblik,
- ekspresivno uporabi obliko in barvo, da poveča sporočilnost svojega dela.

18. Dijak ima razvito zmožnost uporabe barvnih vzorcev, ki vplivajo na oblike. Dokaže jo tako, da:

- obliko pobarva z različnimi barvnimi vzorci,
- ugotavlja in primerja, kako se je oblika zaradi spremenjenega vzorca navidezno spremenila.

19. Dijak ima razvito zmožnost razumevanja psihofiziologije barvnega doživljanja. Dokaže jo, tako, da:

- pripravi primere barvnih ploskev in ugotavlja katera je njihova negativna paslika pri zaporednem kontrastu,
- razloži psihofiziološke zahteve barvnega doživljanja: potrebo po optični izravnavi kontrastov v nekromatičnem,
- ustvari kompozicijo, kjer pride do izraza barvna vibracija,
- kreira kompozicijo, kjer pride do izraza barvna perspektiva,
- v poljubni slikarski tehniki – naslika, zmontira ali računalniško oblikuje kompozicijo, kjer pride do izraza asimilacija barve.

20. Dijak ima razvito zmožnost razumevanja simultane kontrasta barve. Dokaže jo tako, da:

- ustvari kompozicijo tako, da uporabi simultani kontrast barve v kompoziciji tako, da je enaka barva videti čim bolj različna na različnih ozadjih glede na nasičenost, svetlost in barvnost.

21. Dijak ima razvito zmožnost razumevanja barvnih kontrastov. Dokaže jo tako, da:

- ustvari kompozicijo v komplementarnem kontrastu,
- ustvari kompozicijo v kontrastu barve k barvi,
- naredi kompozicijo v količinskem kontrastu barve,
- naredi kompozicijo v kontrastu kakovosti barve,
- izvede kompozicijo v hladno-toplem kontrastu barve,
- skomponira kompozicijo v svetlo-temnem kontrastu barve.

22. Dijak ima razvito zmožnost razumevanja komponiranja barv. Dokaže jo tako, da:

- obravnava harmonijo barv, ki temelji na sorodnosti barv in skladnost barv, ki temelji na kontrastih barv,
- načrtuje različne barvne kompozicije po Ittnovem principu harmoničnih barv, ki temelji na barvnih kontrastih barvnih diad, triad, tetrad, pentad itn.,
- ustvari kompozicijo v barvnem akordu hladnih barv s toplim akcentom,
- kreira kompozicijo v barvnem akordu toplih barv s hladnim akcentom,
- izvede kompozicijo v barvnem akordu svetlih barv,
- skomponira kompozicijo v barvnem akordu temnih barv,
- sklada kompozicijo v barvnem akordu manj nasičenih barv itn.

23. Dijak ima razvito zmožnost razumevanja pojma kompozicije in organizacijskih principov kompozicije. Dokaže jo tako, da:

- zgradi kompozicijo, ki je členjena v izbrani, proporcionirani mreži,
- sestavi modularno členjeno kompozicijo,
- členi kompozicijo v zlatem rezu,
- naredi kompozicijo v določenem ponavljajočem se ali izmenično menjavajočem se ali stopnjujočem se ritmu,
- skomponira kompozicijo z ritmičnimi variacijami likovnih enot,
- zgradi kompozicijo v statičnem ali dinamičnem ravnovesju,
- ustvari kompozicijo, ki ni v ravnovesju,
- naredi kompozicijo, ki ima vsebuje oblikovno harmonične ali skladne likovne enote,
- ustvari harmonijo na podlagi povezave vsebine in oblike, na osnovi skladnosti likovnih prvin, na osnovi skladnosti likovnih spremenljivk itn.,
- ustvari kompozicijo, ki vsebuje veliko kontrastov oblik, velikosti, smeri, tekstur itn.,
- ustvari enotno likovno delo, npr. mapo portfolio – ob zaključku 4. letnika prikaz vseh svojih del v obliki pomanjšanih reprodukcij, ki jih je ustvaril pri vseh likovnih predmetih (risanju in slikanju, likovni teoriji, predstavitvenih tehnikah, bivalni kulturi, ohranjanju in varstvu dediščine, plastičnem oblikovanju) s pomočjo enotnosti rešitve mreže tipičnih strani, z enotno rešeno obliko in barvo paginacije, z obliko in barvo pisave besedil, kazala, naslovov in podnaslovov.

24. Dijak ima razvito zmožnost razumevanja interakcije likovnih prvin v kompoziciji in vpliva likovnih elementov. Dokaže jo tako, da:

- v svojem likovnem izdelku raziskovalno spreminja medsebojne odnose likovnih prvin v različnih kompozicijskih variantnih rešitvah,
- v svojem likovnem izdelku raziskovalno variira medsebojne odnose likovnih spremenljivk: likovne teže, teksture, smeri, velikosti, položaja, števila in gostote v različnih variantah kompozicij.

25. Dijak ima razvito zmožnost razumevanja vrst kompozicij oz. kompozicijskih načinov s skritimi kompozicijskimi mrežami. Dokaže jo tako, da:

- ustvari raznovrstne kompozicije v različnih načinih komponiranja oziroma z različnimi skritimi mrežami kompozicije,
- zagovarja svojo rešitev z analogijami iz zakladnice likovne umetnosti,
- v svojem likovnem delu določi kompozicijski kader tako, da ustreza izbrani oziroma želeni likovni vsebini.

26. Dijak ima razvito zmožnost razumevanja osnovnih zakonitosti vidnega zaznavanja in dojetja sporočilnosti, učinkovitih vizualnih komunikacij, to dokaže tako, da ustvari različna vidna sporočila: plakat na različne teme, osebni znak itn.

27. Dijak ima razvito zavest o jeziku, narodu in državi. Dokaže jo tako, da:

- v okviru likovne teorije našteje nestorje slovenske likovne teorije in njihova dela,
- predstavi vlogo likovne teorije in področja likovnega ustvarjanja s slovenskimi izrazi,
- našteje bistvene, likovno oblikoslovne in kompozicijske značilnosti temeljnih mejnikov v razvoju slovenske umetnosti ter avtorskih poetik (v odnosu do likovne morfologije zakladnice svetovne umetnosti).

28. Dijak ima razvito zmožnost formalne likovnoteoretske analize svojega likovnega dela ter določenih, posameznih likovnih del iz zgodovine umetnosti. Dokaže jo tako, da:

- tvori učinkovite, ustrezne, smiselne, razumljive in pravilne likovnoteoretske analize posameznih del glede na kompozicijsko zgradbo, glede na likovno oblikoslovje in rabo

likovnih prvin,

- razčlenjuje in primerja različna likovna dela ter jih vrednoti; svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.

29. Dijak ima razvito zmožnost kritičnega sprejemanja likovno teoretskih besedil ter v dnevnih časopisih ter strokovnih revijah objavljenih likovnih kritik. Dokaže jo tako, da:

- z razumevanjem bere ali posluša likovno teoretska besedila,
- razčlenjuje likovno teoretsko besedilo, tj. določi:
  - vodilno temo likovno teoretskega besedila in predstavi ključne trditve avtorja,
  - najbolj očitne likovno-morfološke, kompozicijske ter slogovne značilnosti likovnega dela v besedilu/kritiki strukturira v obliki miselnega vzorca, dispozicijskih točk, preglednice ipd.; nato obnovi besedilo,
  - vlogo in pomen specifičnih besed s področja likovne teorije utemelji s primerjalnim izrazoslovjem v angleškem ali katerem drugem tujem jeziku.

30. Dijak ima razvito zmožnost poznavanja, razumevanja in interpretiranja likovnih značilnosti posameznih slogov, to dokaže tako, da:

- ustvari določeno nalogo v vsaj dveh slogovnih variacijah – vajah v slogu glede na izhodiščno slogovno primerjavo iz zgodovine umetnosti: npr. plakat ali risbo ali sliko v vsaj dveh slogovnih variacijah in napiše likovno teoretsko utemeljitev.

31. Dijak:

- razvija sposobnosti in veščine za kakovostno likovno delo,
- razvija pozornost v opazovanju in smisel za sporočilno in oblikovno jasnost,
- ločuje specifiko likovnih jezikov, likovna izrazila na raznoterih likovnih področjih,
- kritično in tvorno presoja in ceni dosežke na različnih likovnih področjih,
- se usposablja za skupinsko in individualno načrtno delo ter razvija različne metode pri reševanju morfoloških, barvnih, kompozicijskih in drugih likovnih problemov,
- upošteva zahteve naloge in išče možnosti za boljšo likovno rešitev,
- ko ustvarja, združuje kompleksnost reševanja vseh vrst likovnih problemov od idejnih, kompozicijsko-izraznih do izvedbenih oziroma vpliva na spremembo likovnih rešitev v

različnih medijih,

- razvija in osvobaja svoj kreativni potencial,
- uveljavlja lastna etična, estetska in druga stališča v povezavi z dano nalogo in jih likovno teoretsko utemelji,
- sodeluje na razstavah dijakov, natečajih in pridobiva samozavest.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Predmet likovna teorija je povezovalni likovni predmet, saj se ga obravnava v vseh področjih likovnega ustvarjanja. Zato ima korelacije z vsemi likovnimi predmeti v programu umetniške gimnazije – likovna smer: z risanjem in slikanjem, s predstavitvenimi tehnikami, z bivalno kulturo, z ohranjanjem in varstvom dediščine, s plastičnim oblikovanjem, z zgodovino umetnosti pa tudi s splošnoizobraževalnimi predmeti: biologijo, matematiko, fiziko slovenskih jezikom in književnostjo, s tujimi jeziki, s psihologijo, z zgodovino. Likovna teorija ima korelacije tudi s predmeti na strokovnih smereh Srednje šole za oblikovanje in fotografijo: s fotografijo, z grafičnim oblikovanjem, z oblikovanjem uporabnih predmetov, z modnim oblikovanjem.

Risanje in slikanje:

- obravnava likovne prvine linije v risbi pri likovni nalogi,
- uporablja risarske in slikarske tehnike pri vajah in programih iz likovne teorije, ki jih je spoznal pri predmetu risanje in slikanja,
- obravnava likovne prvine oblika v navezavi na upodabljanje v risbi in sliki: znanje, ki ga je usvojil pri risanju udejanja v likovni praksi pri vajah iz likovne teorije,
- obravnava likovne prvine barva v slikarskem izražanju: znanje, ki ga pridobi pri risanju in slikanju s pridom uporabi tudi pri programih iz likovne teorije pri določenih nalogah,
- obravnava kompozicije,
- prostorski križ: znanje, ki ga dobi pri risanju ob viziranju in opazovanju, teoretično poveže in zna obrazložiti vlogo prostorskega križa v navezavi na projekcije,
- linearna, zračna in barvna perspektiva: znanje perspektive uporablja pri vajah iz likovne teorije,
- kontrasti barv: teoretično znanje o kontrastih barv povezuje s praktično slikarsko izkušnjo pri obeh predmetih (risanje in slikanje in likovna teorija),
- barvne harmonije,
- tonska modelacija,
- barvna modulacija,
- nasebne in odsebne sence,
- svetlostni ekrani in svetlostni ključi kompozicije,

- tekstura,
- morfologija naravnih oblik.

Predstavitvene tehnike:

- obravnava likovne prvine prostor: projekcije,
- proporcioniranje,
- zlati rez,
- risanje v merilu.

Bivalna kultura:

- obravnava likovne prvine prostor: likovno oblikoslovje prostorskih oblik,
- obravnava morfologije likovnih slogov arhitekture,
- obravnava morfologije slogov uporabnih predmetov v navezavi na etnološke značilnosti,
- tekstura v arhitekturi.

Ohranjanje in varstvo dediščine:

- obravnava likovnih tehnik,
- obravnava povezav za doseganje enotnosti: staro in novo,
- razvijanje analitičnega in konstruktivno ustvarjalnega odnosa do likovnih vrednot kulturne dediščine.

Plastično oblikovanje:

- morfologija tridimenzionalnih oblik,
- vpliv materiala na učinek oblik,
- vpliv tekstur na učinek oblik.

Zgodovina umetnosti:

- področja likovnega ustvarjanja – predogled,
- likovne tehnike,
- morfologija likovnih slogov, gibanj, smeri,
- snov in pregled možnih motivov likovnih del,

- primeri posameznih likovnih analiz v navezavi na ikonografijo in ikonologijo dela.

Biologija:

- primerjalno oblikoslovje naravnih oblik: rastlinskih in živalskih,
- nastajanje oblik v naravi z dodajanjem in odvzemanjem.

Geografija:

- oblikoslovje: nastajanje oblik v prostoru po principu odvzemanja in dodajanja: erozija, sedimentacija,
- vpliv krajine, podnebja na motiviko in izraznost določenih avtorske poetik.

Matematika:

- konstruiranje geometrijskih, sestavljenih oblik,
- dimenzioniranje oblik,
- proporcije: npr. matematična utemeljitev zlatega reza, povezava z zaporedjem Leonarda Pisana (Fibonacci),
- pitagorov izrek,
- računanje površin pri načrtovanju vizualnih komunikacij itn.,
- procentni račun pri izvajanju anketnih raziskav na temo zakonitosti vidnega zaznavanja in učinkovitosti vizualnih komunikacij itn.,
- risanje v koordinatnem sistemu v različnih vzporednih projekcijah.

Fizika:

- narava svetlobe,
- načini mešanja barv,
- fizikalna teža v primerjavi z likovno težo,
- ravnovesje v fiziki in primerjava z likovnim ravnovesjem.

Psihologija:

- psihofiziologija vidnega zaznavanja in posebni fenomeni v vidnem zaznavanju,
- psihofiziologija zaznavanja barv.

- čustveni odzivi na oblike, barve, velikosti, teksture ...

Zgodovina:

- nastanek slogovnih značilnosti v določenem zgodovinskem kontekstu oziroma v določenih okoliščinah,
- razvoj pisave.

Slovenski jezik s književnostjo:

- ustvarjanje gesla (slogana) pri oblikovanju plakatov in drugih vizualnih komunikacij,
- likovno teoretska analiza in zagovor svojega dela,
- strip, ilustracija v navezavi na slovensko ali tuje literarno delo ali v navezavi na svoje literarno delo,
- kaligrafija in postavitve besedila v kompozicijo,
- tipografija in postavitve besedila v kompozicijo.

Tuji jeziki

- poznavanje likovnoteoretskih terminov v tujih jezikih,
- sposobnost likovnoteoretskega zagovora svojega likovnega dela v tujem jeziku,
- sposobnost branja tuje likovnoteoretske literature,
- sposobnost oblikovanja krajšega besedila npr. gesla pri plakatu v tujem jeziku.

Fotografija:

- likovna prvina svetlo-temno,
- svetlostni ključi kompozicije,
- prostorski ključi,
- fotomontaže s kolažem ali v katerem od računalniških programov,
- dokumentacija lastnih del v digitalni obliki.

Grafično oblikovanje:

- slogovni razvoj vizualnih komunikacij,
- kaligrafija in tipografija,

- oblikovanje vizualnih komunikacij, npr. plakata,
- kompozicija na ploskvi,
- prostorski ključi ali globinska vodila,
- vloga oblike kot glavne nosilke sporočila,
- komunikacijski vidiki likovnih del.

Oblikovanje uporabnih predmetov:

- likovna morfologija tridimenzionalnih oblik,
- vpliv barvnih vzorcev na tridimenzionalno obliko,
- tekstura in tridimenzionalna oblika,
- likovna teža in prosojnost materialov.

Modno oblikovanje:

- kompozicijske mreže v navezavi na figuro,
- tekstura in tridimenzionalna oblika,
- likovna teža in prosojnost materialov.

Medpredmetno načrtovanje se načrtuje ob začetku šolskega leta in se lahko izvaja med rednimi urami pouka ali v obliki projektnih dnevov, ekskurzij ... Vključimo ga lahko v šolske prireditve, šolsko glasilo ipd. Končni cilj medpredmetne povezave je lahko tudi izdelek, v katerega je vloženo znanje različnih predmetov.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pouk je sestavljen iz teoretičnih vsebin, ki se potem udejanjajo v likovni izvedbi, zato bi bil najprimernejši sistem dve uri na teden v dveh skupinah. Skupna ura ni plodna, če ji sledi ena sama ustvarjalna ura po skupinah na teden, saj si v tem času lahko komaj dobro pripravijo sredstva in začnejo delo oziroma je to delo komaj vredno začeti, saj sledi zvonec in prekinitev do naslednjega tedna. Rešitev tega problema se ponuja v fleksibilnem urniku, kar pomeni, da bi eno teoretično uro izvajali celotno šolsko leto, dve strnjeni uri praktičnega dela v skupinah pa polovico šolskega leta. Tako bi dijakom omogočili likovno ustvarjanje pri pouku, kar je v dosedanji obliki težje izvedljivo zaradi zgoraj navedenih razlogov.

Učitelj lahko preverja likovnoteoretično znanje v ustni ali pisni nalogi in razumevanje z izvedbo likovnih nalog. Učitelj lahko avtonomno načrtuje izvedbo vaj in pripravi različne naloge za različne razrede oz. skupine. Delo učitelja pri likovni teoriji je naravnano k individualnim korekturam in prilagajanju nalog posameznemu dijaku, zato se mora biti sposoben sočasno, simultano vživljati v različne likovne naloge dijakov in jim nakazovati razvojno pot. Oblika pouka v učilnici in risalnici je frontalna in individualna ter omogoča tudi pouk s skupinami.

Pri likovnih delih ocenjujemo ustvarjalnost, upoštevanje likovno teoretskih zahtev naloge, tehnično izvedbo naloge in sposobnost likovnoteoretskega zagovora. Likovni pedagog sprti preverja delo, razumevanje in dosežene rezultate pri od idejne zasnove do izvedbe likovne naloge. Likovni pedagog lahko določene vsebine obravnava tudi ob obisku aktualnih razstav in z ogledom stalnih zbirk.

Dijak z deduktivnim in induktivnim pristopom napreduje pri miselnih in ustvarjalnih procesih. K nalogam pristopa problemsko od velikega števila prvotnih skic, ki jih selektivno skupaj z učiteljem izbirata v fazah do končne rešitve. Določene naloge so lahko izpeljane v skupinah v obliki projekta (projektno delo). Naloga likovnega pedagoga je, da spremlja dijaka individualno, spodbuja njegovo ustvarjalnost, domišljijo in inovativnost. Likovni pedagog skrbi za motivacijo dijaka tako, da ustvarja problemske situacije v katerih dijak razvija ustvarjalno mišljenje in zadovoljstvo ob lastni likovni praksi.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Ker so likovni elementi vedno že v sklopu neke likovne kompozicije, ne moremo o njih nič smiselnega povedati, če sočasno ne opozarjamo tudi na likovne spremenljivke in medsebojno odvisnost obojih. Tem težavam navkljub pa menimo, da je najboljši tisti pristop, ki gradi od enostavnejšega h kompleksnemu. V uvodu v predmet likovne teorije se predstavi predvsem področja likovne dejavnosti in navede podobnosti in razlike med njimi. Obravnava se njihove produktivne metodologije. Odnos med vizualnim in likovnim bi bilo bolje obravnavati pozneje, in sicer ob likovnih elementih.

Tudi pri teoriji barve bi bilo smiselno problematiko barve obravnavati postopno v vseh treh oziroma štirih letih šolanja. Pouk naj bi se kakovostno dopolnjevalo z vajami v barvnem mešanju in komponiranju. O barvi bi bilo treba govoriti tudi s fizikalnega, fiziološkega in antropološkega vidika. V okviru obsežnega področja likovne morfologije bi se osnovna znanja nadgradila s poznavanjem likovnih spremenljivk in njihovih oblikotvornih značilnosti. Bogastvo naravnih oblik bi bilo mogoče ob povezavi z nekaterimi naravoslovnimi predmeti temeljito predelati s formalne plati, na primer oblike rasti, vrste simetrij, repeticij, ritmov itd.

Kompozicijske načine, načela likovnega reda v kompoziciji in temeljne principe zagotavljanja enotnosti v kompoziciji ter primerjalne, morfološke analize slogov in avtorskih poetik bi bilo smiselno obravnavati v 3. in 4. letniku. Snov je smiselno skleniti s formalno analizo številnih zgledov likovnih del, tako kipov kot slik, arhitektonskih objektov in druge likovne produkcije, npr. oblikovanja na sploh, fotografije, video spotov in oglasov. Za kakovostno analizo take vrste je treba posvetiti nekaj pozornosti komunikaciji likovnih del.

Učno-vzgojni cilji likovne teorije so pretežno *kognitivni ali spoznavni* (znanje, obvladovanje pojmov, zakonitost). Razdelili bi jih na naslednje tri smiselne kategorije:

- znanje z razumevanjem,
- analiza,
- sinteza in uporaba v praksi.

Znanje z razumevanjem je prvi pogoj za analizo in sintezo ter uporabo znanja v praksi. Znanje z razumevanjem omogoča kasnejšo analizo likovnih izdelkov prek analize strukture likovne govorice, tj. omogoča analizo formalne zgradbe likovnih del. Najvišji cilj je sinteza ali združevanje elementov oz. faktorjev v nove smiselne celote, v nove produkte.

Bistvo pouka likovne teorije je v povezovanju navedenih učno vzgojnih smotrov, saj si ga ne zamišljamo brez praktičnih vaj s področja likovnih elementov, spremenljivk in likovne kompozicije. Dijaki naj bi se seznanili tudi z različnimi materialnimi izraznimi sredstvi (materiali, tehnike), ki so prvi pogoj likovne produkcije nasploh.